

РАД КАО ОНТОЛОШКА И ХУМАНИСТИЧКА КАТЕГОРИЈА

/Др Драгољуб Живковић: Рад и самоуправљање;
Дечје новине, Г. Милановац 1985/

Најновије дело доц. др Драгољуба Живковића из Краљева, резултат је вишегодишњег истраживања једне изузетно сложене, актуелне проблематике која се тиче суштине и односа рада и самоуправљања.

За разлику од толико пута испразно-политичке »анализе« феномена самоуправљања, др Живковић је приступио једино исправној методи, са научног и филозофског становишта, да бит самоуправљања истражује у ослободилачкој пракси рада. Отуда је и првобитан наслов овог истраживачког рада гласио: »Самоуправљање – ослободилачка пракса рада« али је на предлог издавача промењен у садашњи.

Дакле, истраживач апстрахује сва полазишта која проблематику самоуправљања и социјализма узимају као готову, полазну, фетишку чињеницу која је правно и политички одавно промовисана и сасвим обратно, трага за смислом самоуправљања са позиције човекове борбе за ослобађање рада и властите људске друштвене позиције. Таквом утемељењу теме аутор је приступио из уверења да се у раду и пракси рада, као вишој категорији човекове слободе, крије генеза човека, његова историја, друштвено-историјске формације, класне борбе, револуције, па стога и тајна социјализма.

Рад као онтолошка и хуманистичка категорија је заправо фундаментална мисао овог дела.

Да би до краја остао доследан том изворном становишту, др Живковић систематски истражује обимну теоријску грађу, а затим и саму праксу самоуправљања у нас, што му омогућава да научно и филозофски изложи сву драматику тог друштвено и научно крајње актуелног проблема. При томе, аутор је свестан да није могао дати једну завршену студију о датом проблему. То му и није била намера. Низ питања је и сам оставио отвореним за будућа истраживања.

Дело је састављено из три поглавља: а) Људска историја и радничка класа, б) Рад и ц) Социјализам и његове противуречности. Прво поглавље је само уводно, најкраће и служи да утемељи марксистичко-дијалектичку анализу овог проблема рада.

У другом поглављу дела, аутор анализира, у теорији и пракси, феномен рада као услова и »родилишта човека«, као и његове историје. Оно што је посебно значајно и интересантно у овом поглављу, јесте успешно настојање да се примењеном дијалектичко-материјалистичком методом, спознају све битне димензије динамике рада, његове промене и поделе, његови отуђени и најамни облици, његов однос према средствима рада, све до појаве праксе рада као ознаке ослобођеног и хуманизираног рада а путем тога и радног човека. При свему овоме, аутор није остао искључиво у хоризонту једне филозофско-

апстрактне теорије, иако је по струци филозоф, већ је успешно повезао филозофску апстракцију са грубом збиљом, показујући све битне животне облике испољавања човековог рада.

На бази оваквог приступа, изгледа да аутору није било тешко да на критичан начин приђе објашњавању бити социјализма и самоупрвљања. Тиме нас је подсетио на фундаменталну Маркову мисао о условима и суштини социјалистичких револуција. Наиме, социјализам као политичка револуција радничке класе има историјског смисла, по мишљењу аутора, само ако је претпоставка социјалне револуције, односно људске еманципације човека. Међутим, ако се социјализам претвори у процес отворене или прикривене борбе за власт, па чак и да се ради о власти радничке класе, самоупрвљање у својој суштини није изводљиво или ће бити манифестног карактера, односно процес правно-политичке игре, идеологизованог фетиша који може служити свему, самоуправљање као фраза, као празно правило, као дежурни кривац или Дамоклов мач бирократије, као параван за разне манипулације човеком, итд. Аутор мисао самоуправљања види у самоослобађајућој и самоорганизирајућој моћи радничке класе и грађана.

Уз све критичке анализе теоријских извора и праксе социјализма, што аутору омогућава аутентичан, научан и једино исправан пут сагледавања датог проблема, др Живковић остаје у дубоком уверењу да је самоуправа удруженог рада права тајна социјалистичке револуције и људске еманципације човека.